

RÄÄKKYLÄN 140 ITSENÄISTÄ VUOTTA

Rääkkylän kunta viettää nyt neljättä kunnallista vuosijuhlaa, joissa kotikuntamme menneisyyttä on muisteltu ja kuntaa palvelleita kuntalaisia muistettu ja kunnia- ja ansiomerkein palkittu. 1965 vietimme maamme kunnallishallinnon syntymisen 100 juhlaa, 1974 kuntamme 100-vuotisjuhlaa ja vuonna 2004 130-vuotisjuhlaa.

Rääkkylän kunta on Sanomalehti Karjalaisen ikätoveri.

Vuonna 1994 julkaistiin historiateos ”Pitäjä rajojen mailla - Kitee ja Rääkkylä vuoteen 1870”. Kunnanvaltuusto päätti kunnan 100-vuotisjuhlakokouksessa Rääkkylän historian kirjoittamisesta vuoden 1874 jälkeiseltä ajalta. Toimenpiteisiin historian kirjoittamiseksi ei kuitenkaan ole ryhdytty.

Olen viime vuosina kerännyt tietoa Rääkkylän menneistä vuosista ja niitä julkituonutkin. Kun olen tutkinut Rääkkylän menneisyyttä yli 100 vuoden ajalta, minulle tässä juhlassa annetussa puheajassa on vaikea käsitellä Rääkkylän historiaa kovin laajasti. Esitykseni on vain ”pieni raapaisu” kokoamastani aineistosta. Puheenvuoroni on rakennettu siten, että koetan tuoda esille Rääkkylän kunnanhallinnon perustamista, poimittuina esimerkkeinä kunnan päätöksiä, tapahtumia, toimintaa sekä paikkakunnan kehitystä lähinnä vuosikymmenittäin. Ensimmäiset vuosikymmenet tarkemmin, kuin viimeiset, jotka ovat vielä muistissamme, eivätkä oikeastaan ole vielä historiakaan.

Rääkkylän alueen asutus alkoi 1500-luvun lopulla, mutta vasta Stolbovan rauhan 1617 jälkeen taloluku alkoi kasvaa ja kyliä muodostua. Rääkkylän kylistä vanhin on Oravilahti. Rääkkylä oli 1680-luvulta lähtien Kiteen seurakunnan kappelina, jota alkuaikoina nimitettiin Oravilahden, Rasivaaran tai Rääkkylän kappeliksi. Rääkkylä erotettiin itsenäiseksi seurakunnaksi 1857.

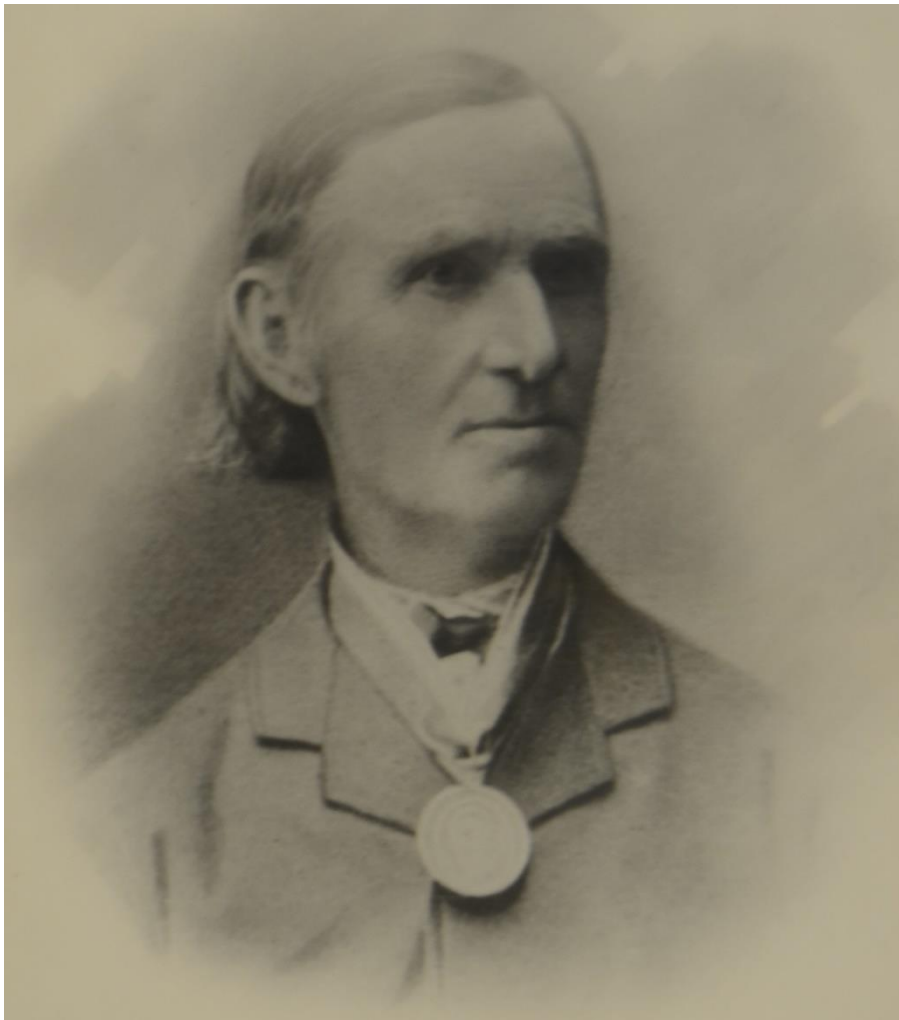
Kun kunnallisasetus 1865 annettiin ja maalaiskunnat syntyivät, Rääkkylän alueella oli asukkaita noin 4300. Kun kunnallishallintomme syntyi, oli asukkaita noin 4700. Suurimmillaan asukasluku oli siirtolaisten asuttamisen jälkeen 1950-luvun alussa, jolloin se oli noin 7400. Heinonniemen kylä liitettiin 1950-luvun puolessa välin Kiteen kuntaan, asukaslukumme väheni noin 750. Kun vietimme vuonna 1974 kunnallishallintomme 100-vuotisjuhlaa, asukasluku oli 4452. 130-vuotisjuhlaa viettäessämme 2004 meitä oli 2936. Vuoden 2013 lopussa asukasluku oli 2467. Näin vähän asukkaita Rääkkylän alueella oli joskus 1700-1800-lukujen vaihteessa.

KUNNALLISHALLINNON MUODOSTUMINEN

Kunnallisasetus erotti toisistaan kirkollisten ja maallisten asioiden käsittelyn, kirkolliset asiat kirkonkokousten ja maalliset asiat kuntakokousten käsiteltäviksi ja päätettäviksi. Uusi kunnallisasetus määräsi, että jokaiseen kuntaan oli valittava kunnallislautakunta valmistelemaan kuntakokoukselle esiteltävät asiat ja panemaan kokouksessa tehdyt päätökset täytäntöön ja muutoinkin huolehtimaan kunnan asioista.

Kunnallisasetus määräsi, että kunnallishallinto oli kolmen vuoden sisään oltava järjestetty. Jos kunta ei tuohon aikaan katsonut voivansa saada hallintoaan järjestetyksi, kuvernööri voi kunnan hakemuksesta antaa pidennystä, ei kuitenkaan enempää kuin 10 vuotta. Rääkkylän kunnanhallinnon aloittaminen meni pitkälle 1870 luvulle. Asiakirjoista ei selviä, hakiko Rääkkylä jatkoaikaa. Kuopion läänin kuvernööri on joka tapauksessa määrännyt Rääkkylän uuden hallinnon valittavaksi ennen kesäkuun 1873 loppua ja määrännyt pitäjänkokouksen puheenjohtajaksi kruununvouti C. Paqvalenin.

Pitäjänskokous pidettiin 15.6.1873. Kokouksessa valittiin kuntakokouksen puheenjohtajaksi kauppias Pentti Hirvonen kirkolta ja kunnallislautakunnan puheenjohtajaksi maanviljelijä Mikko Hirvonen Jaamalta. Ensimmäinen kuntakokous pidettiin 6.1.1874 kirkonkylän keskeisessä talossa Kinnulassa. Rakennus on vielä olemassa, se on tuo ”Tarinatupa”.

Kunnallishallinnon syntyessä 1874 ensimmäiseksi kunnallislautakunnan esimieheksi valittiin maanviljelijä Mikko Hirvonen Jaamalta. Hänen tehtäviinsä tuli edelleen kuulumaan jyvävaraston hoito, jota tehtävää hänen kerrotaan hoitaneen jo pitäjäkokousten aikana vuodesta 1837 saakka. Kuva: Rääkkylän kunnan kuva-arkisto.

1800-luku

Viljan viljelystä saadut tulot olivat talollisen tärkein tulonlähde. Sen vuoksi maanviljelyä kohdanneet vastoinkäymiset vaikuttivat myös kunnan talouteen. Talolliset olivat suurimmat veronmaksajat. 1870-luvulla elettiin 1860-luvun suurten nälkävuosien jälkitilassa. Rääkkylän kunnallishallinnon syntyessä 1874 oli huono viljavuosi. Kesähalla oli kylmännyt ruissadon ja kevättouot. Sateita oli ollut pitkin kesää. Koko 1870-luvun loppu ja 1880-luvun alku ovat olleet huonoja viljavuosia. Katovuosien aiheuttama puute ja köyhyys sekä siitä johtuvat ongelmat ovatkin olleet toimintansa aloittaneen kuntakokouksen tärkeimpiä käsiteltäviä asioita. Kunnan päättäjien tärkein tehtävä 1800-luvun loppuvuosina on ollut pitää rääkkyläläiset hengissä.

Kirkkoväärti Olli Kinnunen toimi kunnallislautakunnan esimiehenä vuosina 1889-1903. Hänen talonsa, nykyinen "Tarinatupa" ja navetan rauniot ovat vielä nähtävissämme. Kuva: Rääkkylän kunnan kuva-arkisto.

Vasta Venäjän keisarin antamalla asetuksella 1859 sai ryhtyä perustamaan kauppoja maaseudulle. Heti asetuksen tultua voimaan ensimmäinen kauppa perustettiin 1860 Ukko-Elias Hirvosen toimesta kirkonkylään Ihanalan taloon, jota sitten ruvettiin kutsumaan Kauppalaksi.

Rääkkylän ensimmäinen kansakoulu perustetaan senaatin määräyksestä viimeisenä kuntana laajassa Kuopion läänissä 1892. Koulut aloittavat kirkonkylän lisäksi Rasivaarassa, Niemisessä ja Oravisalossa. Kuntakokouksen päätöksellä Säästöpankki perustetaan 1899 ja Palovakuutusyhdistyksen ”esiaste” paloapuyhdistys lienee myös perustettu jo 1800 luvulla.

Läänin kuvernööri oli 500 markan sakkouhalla määrännyt Rääkkylän rakentamaan vaivaistalon. Kun kunta ei ryhtynyt asiassa toimiin, niin vuonna 1894 senaatti määrää Rääkkylän kunnan rakentamaan vaivaistalon.

Rääkkylä saa ensimmäisen postiaseman 1.1.1894. Postin historia kertoo, että posti annetaan Bräkylän kuntaan. Nieminen saa postipysäkin 1899.

Ensimmäinen terveydenhuollon toimihenkilö oli lukkari, hän toimi rokottajana. Kätilön toimen kuntakokous perustaa 1899. Ensimmäisenä kätilönä toimii Maria Kurki.

1900-luku

1900-luvun ensimmäinen vuosikymmen Rääkkylässä oli osuustoiminnan alkamisen vuosikymmen. Osuusmeijeri perustettiin 1903 ja Osuuskauppa 1906. Osuuskaupan perustamiskokouksessa Turtialassa nousi esille myös osuuskassan perustaminen. Osuuskassojen perustaminen siirtyi kuitenkin seuraavalle vuosikymmenelle.

1910

Elämä 1910-luvun Rääkkylässä oli taloudellisesti vaikeaa, erityisesti vuosikymmenen loppuvuodet. Puolivälissä vuosikymmentä oli useita peräkkäisiä katovuosia. Kunnanhallinnon tärkein tehtävä oli avustusten jako köyhille ja vaivaustalon hoito.

Vaikeuksista huolimatta kunnan palvelut kehittyvät. Osuuskauppa avaa kylille 5 sivumyymälää. Osuusliike Oma-Apu perustaa myymälät kirkolle ja Kompakalle. Apteekkitoiminta alkaa 1912 Kiteen apteekin haarakonttorina. Ensimmäiset sähkövalot syttyvät Paksuniemessä vuosikymmenen lopulla. Sähköenergia tuotetaan meijerin höyrykoneella. Puhelin tulee Rääkkylään myös 1910-luvun lopulla. Kunnan talousarviosta selviää, että 1910-luvun lopulla on ollut toiminnassa kansakoulut Haapasalmella, Heinonniemellä, Hypönniemellä, Niemisessä, Oravisalossa, Rasivaarassa, Kirkonkylässä, Varpasalossa, Rasivaaran salokylässä (Rasisalo) ja Oravilahden salokylässä (Salokylä). Kaikilla kouluilla ei ole vielä ollut omaa koulurakennusta.

Maanviljelijä Onni Hirvonen oli 1900-luvun ensimmäisten vuosikymmenten keskeisin kuntamme päättäjä. Hän toimi kuntakokouksen puheenjohtajana vuosina 1901-1906, kunnanvaltuuston puheenjohtaja vuosina 1918-1922 ja vielä vuonna 1924, sekä kunnallislautakunnan esimiehenä vuosina 1911-1918. Onni Hirvonen oli kirkonkylän Kauppalan Hirvosia. Hän siirtyi perheineen vuonna 1924 Varpasalon Voiniemeen. Kuva: Rääkkylän kunnan kuva-arkisto.

Elintarvikepula ja sodan lähestyminen alkavat näkyä vuoden 1917 pöytäkirjoista. Elintarvikelautakunta perustetaan. Pohjois-Karjalan kuntien kunnallislautakuntien edustajat kutsutaan elintarviketilanteen vuoksi kokoukseen Joensuuhun 19.3.1917. Vuoden 1917 puolenvälin jälkeen yhteiskuntarauha alkaa rakoilla. Ryhdytään perustamaan suojeluskuntia ja järjestyskaarteja.

Kansalaissodan aikana Rääkkylässä ei taisteluja käyty. Muutoinkin elämä sodan ajan oli rauhallista. Rääkkyläläisiä suojeluskuntalaisia osallistui taisteluihin muualla maassa, erityisesti Karjalan rintamalla. Neljäntoista rääkkyläläisen taistelujentie päättyi sankari kuolemaan. Varsinaisissa taisteluissa punaisten puolella rääkkyläläisiä ei tiettävästi kuollut. Vankileireillä menehtyi seitsemän henkilöä.

1920

Kansalaisista ei tuonut Rääkkylään eri väestöryhmien välille suuria ongelmia. Alkaneen vuosikymmenen alkuvuodet elettiin suuressa köyhyudessa, jota kansalaisista oli vielä lisännyt.

1800-luvun lopulla perustettu vaivaistalo oli käynyt ahtaaksi ja tullut heikkokuntoiseksi. Suurena tavoitteena ja saavutuksena 1920-luvulla on uuden kunnalliskodin rakentaminen. Nyt ei enää puhuta köyhäintalosta eikä vaivaistalosta, vaan kunnalliskodista. Uusi kunnalliskoti valmistuu talon etuseinästä nähtävän vuosiluvun mukaan vuonna 1925.

Vuonna 1924 Rääkkylä saa ensimmäisen kunnanlääkäriensä. Hän on nimeltään Hiski Mikkonen ja toimii lääkärinä vuodet 1924-1927. Hänen jälkeensä lääkäriksi tulee Yrjö Ilmari Kohonen, joka hoitaa kunnanlääkäri virkaa eläkkeelle jäämiseensä saakka aina vuoteen 1953.

Rääkkylä saa oman apteekin. Apteekkari Yngve Zimmerman aloittaa apteekkarina 15.10.1921 Vuorilahden tiehaarassa olevassa kiinteistössä, jossa apteekki toimi aina vuoteen 1974 saakka.

1907 Hammaslahteen perustetun puhelinosuuskunnan puhelinlinjat tulivat Kompakalle, Rasi-vaaraan ja kirkolle asti. Joensuun kaupungin puhelinluettelosta selviää, että ainakin vuodesta 1920 lähtien Kompakalla on ollut neljä puhelinliittymää, Rasivaarassa yksi ja kirkolla 15 liittymää. Rääkkylän puhelinosuuskunta perustetaan 1929. Kunta tulee osuuskunnan osakkaaksi. Osuuskunnan keskusasema sijoitetaan kunnantalolle, jonka vahtimestarista tulee ensimmäinen keskuksenhoitaja.

1930

Vuodesta 1933 eteenpäin alkanut taloudellinen lama näkyy kunnanvaltuuston ja kunnallislautakunnan päätöksissä.

Kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriö perustetaan. Suuren työttömyyden vuoksi valtion toimesta on ryhdytty järjestämään varatöitä. Työttömyyskortistossa keväällä 1933 Rääkkylässä on 110 henkilöä.

Tilojen pakkohuutokaupat lisääntyvät. Suuriakin tiloja menee pakkohuutokaupalla myytäväksi. Vaikeuksiin joutuneet talolliset, joiden tila on menossa pakkohuutokauppaan, esittävät kunnalle, että kunta huutaisi tilan asutustarkoitukseen, eli myisi sen takaisin omistajalle tai tämän lapsille. Kunta huutaa tiloja, järjestää asutuslainat ja kiinnitykset ja myy tilan omistajalleen. Tila oli vuokralla kunnes lainat, kiinnitykset ja muut kauppaan liittyvät asiat tulivat järjestetyksi. Näin tehtiin monissa tapauksissa.

Valtuuston ja kunnallislautakunnan käsiteltävät asiat 1930-luvun pulavuosina olivat suurimmalta osin maanostoon, myyntiin ja vuokraukseen kuuluvia. Kunnan toimenpitein pyrittiin vaikeuksiin joutuneet talolliset pysyttämään tiloillaan ja tilatonta väestöä pääsemään ”kiinni maahan” sekä lisäämaan saannin kautta parantamaan tilojen elinkelpoisuutta.

Rääkkylän ensimmäinen ravintola aloittaa toimintansa vuonna 1935, kun osuuskauppa perustaa ”Osuusravintolan.

Elokuussa 1936 järjestetään Rääkkylässä Pohjois-Karjalan maatalousnäyttely. Se on ensimmäinen maakunnallinen suurtahtuma kunnassamme.

Vuonna 1938 joensuulainen liikennöitsijä Otto Piipponen aloittaa linja-autoliikenteen Joensuu-Rääkkylä välillä.

Syyskuussa 1938 kunta, Osuusmeijeri, Säästöpankki, Suojeluskunta, Puhelinosuuskunta ja joukko yksityishenkilöitä perustavat Rääkkylän Sähkö Oy:n. Yhtiö aloitti toimintansa heti vuoden 1939 alussa. Yhtiö rakensi kirkonkylälle ”sähkömökin” ja osti Lister-merkkisen diesel-aggregaatin tuottamaan sähkövirtaa. Toiminta jäi lyhyeksi kun aggregaatti jouduttiin talvisodan sytyttyä luovuttamaan puolustuslaitokselle.

Kuntaan palkataan kiertävä sairaanhoitaja. Ennen sotaa kunnassa oli terveydenhuollon henkilökuntaa jo neljä, kunnanlääkäri, kaksi kätilöä ja kiertävä sairaanhoitaja.

Kun talvisota alkaa 30.11.1939 kunnan toiminta kansanhuoltoa lukuunottamatta hiljenee. Rääkkylä määrätään valtioneuvoston päätöksellä 14.12.1939 sotatoimialueeksi.

1940

Ensimmäiset sankarihautajaiset pidetään 20.1.1940. Sankarihautaan laskettiin Veli-Pekka Halonen, Pekka Kinnunen ja Veikko Karttunen.

Välirauhan jälkeen alkaa siirtoväen pika-asuttaminen. Pika-asutustiloja muodostetaan aluksi valtion, kuntien, seurakuntien ja suurten metsäyhtiöitten maille. Myös autiotilat joutuvat pika-asutuksen kohteiksi. Karjalan siirtoväkeä sijoitetaan kuntaan. Tätä varten on perustettava asukkaanoito- ja maanlunastuslautakunnat.

Rääkkylä oli joulukuussa 1939 määrätty sotatoimialueeksi. Kunnassa ei ollut varsinaisia sotatoimia. Sodasta kertoi vain sodan äänet idästä ja vihollisen lentokoneiden ilmestyminen Rääkkylän taivaalle. Kirkontornissa oli ilmavalvonta-asema, jota hoiti kuusi ilmavalvontalotaa. Varpasalon koululla ja Voiniemen Hovissa oli puolustusvoimilla valvontaosastot. Kesällä 1944 Rääkkylän kautta kulki evakkojen kulkutie. Evakkojen karjaa lastattiin Paksunimen ja Niemisen Tiilitehtaan laitureissa lotjiin järven yli kuljetettavaksi. Välirauhan aikana Oravisalon saarta linnoitettiin.

1939-1945 sodissa kaatui yli 200 rääkkyläläistä miestä. Kaatuneitten muistotaulu on kunnantoimiston ala-aulassa, jonka kunta hankki 1992.

Pohjois-Karjalan Sähkö Oy perustetaan 1945. Rääkkylä liittyy maakunnallisen sähköyhtiön osakkaaksi. Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:n sähkövirtaa Rääkkylään saatiin Outokummusta Liperin kautta ensimmäisen kerran 26.10.1946 kello 13.00 noin parin tunnin ajan ja sitten jatkuvasti 30.10. alkaen. 16.11. kunnan sähköistämistä ajaneen opettaja Aarne Ryynäsen aloitteesta vietettiin ”Valon juhlaa” kunnantalolla. Kunta tarjosi ”korvikekahvit”.

1940-luvun Rääkkylänkin keskeistä toimintaa oli kummikuntaliike, jonka avulla Ruotsin kunnat saatiin avustamaan sodasta kärsiviä Suomen kuntia. Jokainen suomen kunta sai kummikuntansa Ruotsista. Rääkkylän kummikunnaksi tuli Taalainmaan Rättvik. Yhteistoiminta ei ollut kuntien hallinnon välistä, vaan suomessa Mannerheimin Lastensuojeluliiton paikallisosaston ja Ruotsissa kummikuntaan perustetun tukikomitean välistä. Rääkkylää kummikunta avusti monin eri tavoin. Rahana, erilaisina tavaroina ja hyödykkeinä saatu avustus arvioitiin olleen noin 1 730 000 markkaa. Näkyvin avustuksen kohde oli terveystalon rakentaminen. Nykyisin terveystalo toimii nuorisotalona.

1950

Rääkkylän kunnanhallinnossa oli vuosikymmenet vallinnut suuri yksimielisyys päätöksiä tehdessä. Tultaessa 1950-luvulle tilanne muuttuu ratkaisevasti. Erityisesti vuodesta 1957 eteenpäin alkaa ilmetä suurta erimielisyyttä monissa asioissa puolueiden ja kylienkin välillä.

Pohjois-Karjalan maatalouskerhotyön 25 juhla erilaisine tilaisuuksineen, kilpailuineen ja maatalousaiheinen näyttely järjestetään elokuussa 1955 Rasivaarassa, joka on toinen maakunnallinen suurtapahtuma kunnassamme. Maatalousnäyttelyhän oli 20 vuotta aikaisemmin.

Minulla ja varmaan monella muulla on ollut sellainen käsitys, että Heinonniemen liittäminen 1954 Kiteen kuntaan oli ”pakkoliitos”. Näin ei näytä kuitenkaan olleen, vaan tuolloin erittäin suurissa taloudellisissa vaikeuksissa ollut Rääkkylä, alueen väestön toivomuksesta on ”vastaanpanematta” luopunut vesistön takana olevasta, vaikeasti huollettavasta alueesta.

Kunnassa laadittiin pitkien valmistelujen jälkeen tulevien vuosien rakennusinvestoinneista ohjelma, jota ensimmäisen kerran käsiteltiin valtuuston kokouksessa syyskuussa 1958. Rakennusohjelmasta syntyi riita: ensinnäkin, missä järjestyksessä rakennushankkeet toteutetaan ja siitä kirkolle vai Rasivaaraan rakennetaan tulevat kunnalliset rakennukset. Alkoi ”taistelu” tulevaisuuden kuntakeskuksesta. Keskeisinä ja kiireellisinä rakennuskohteina olivat lääkärintalo ja kirkonkylän kansa- ja kansalaiskoulu. Pitäjä jakaantui kahtia. Saaret ja kirkonkylä, vastaan manneralue. Johtoa pitivät rasivaaralaiset kunnallispoliitikot. Taistelua käytiin parisen vuotta. Useitten kokousten, äänestysten ja valitusten jälkeen riita ratkesi vasta, kun päädyttiin sellaiseen ratkaisuun, että kunnanlääkärintalo rakennetaan kirkolle ja terveystalo, johon tulee hammaslääkärintaustatilat ja asunto, Rasivaaraan. Siinä sivussa ratkesi, että tulevaisuuden koulukeskuskin on kirkolla.

Tämän muistelun olen ottanut esille siksi, kun vain muutaman äänen enemmistöllä ratkesi, että tuleva kunnallinen rakentaminen tulee tapahtumaan kirkolle. Jos kaikki ”manneralueen” valtuutetut olisivat äänestäneet Rasivaaran puolesta, saattaisi olla niin, että tätä juhlaakin vietettäisiin Rasivaarassa.

1960

Kirkolle valmistuu kunnanlääkärintalo syksyllä 1962 ja Rasivaaraan hammaslääkärintalo 1964. Kunnanlääkäri Kohosen jäätyä eläkkeelle Rääkkylä oli 10 vuotta tilapäislääkärien varassa.

Pisimpään lääkäri oli kolme kuukautta. Uuden talon valmistuttua saatiin lääkäriksi Mikko Siljamäki ja hänen jälkeensä Rauno Satuli. Molemmat olivat virassaan noin kaksi vuotta. Samanlainen tilanne oli hammaslääkärikin saannin ja virassa pysymisen suhteen. Uusista toimitiloista huolimatta lääkäritilanne ei ratkaisevasti parantunut ennen kuin kansanterveyslaki tuli voimaan ja terveyskeskuksen kuntainliiton terveyskeskus aloitti toimintansa 1973.

SODANJÄLKEISEEN RÄÄKKYLÄN KUNNANHALLINNON TOIMINTAAN SUURESTI VAIKUTTANEET VALTIOVALLAN TOIMENPITEET

Rääkkylän kunnanhallinnon toimintaan on kahdella valtiovallan toimenpiteellä ollut erityinen vaikutus. Kuntaudistussuunnitelmat 1960-luvun lopussa, ja kunnan pääseminen saaristokunnaksi 1980-luvun alussa.

Valtioneuvosto asetti vuonna 1961 niinsanotun pienkuntakomitean, joka antoi mietintönsä 1965. Jokaiseen lääniin asetettiin kuntauudistuksen suunnittelutoimikunnat, joiden oli annettava ehdotuksensa sisäasiainministeriölle uudesta kuntajaosta. Rääkkylän osalta toimikunta päätyi sellaiseen lopputulokseen, että Rääkkylä säilyy itsenäisenä kuntana. Siinä tapauksessa, että Rääkkylä ei pystyisi toimimaan omana kuntayksikkönä, toisena vaihtoehtona esitettiin kunnan jakamista naapurikuntien kesken. Tällöin Oravisalon ja Varpasalon saaret liitettäisiin Liperin kuntaan, Kompakan alue Pyhäselän kuntaan ja muu osa kuntaa Kiteen kuntaan.

Komiteamietinnön mukaan kuntarakenteen tarkistus voitiin tehdä pakkoliitoksenakin. Kuntaliitonsuunnitelmat eivät kuitenkaan toteutuneet, ne haudattiin kaikessa hiljaisuudessa.

PELKO KUNNAN LOPPUMISESTA PANI KUNNAN PÄÄTTÄJÄT TOSITOIMIIN RÄÄKKYLÄN KEHITTÄMISEKSI

Kuntaudistussuunnitelman toinen vaihtoehto kunnan lopettaminen, oli haaste Rääkkylän kunnanhallinnolle kunnan kehittämiseksi. Suurin piirtein noista ajoista lähtien kunnan toimenpiteet kunnallisten palvelujen kehittämiseksi ja monipuolistamiseksi sekä elinkeinoelämän kehittämiseksi muuttuivat ratkaisevasti. Varmaan myös kunnan päättäjien nuorentuminen vaikutti tähän. Rääkkylän kunta olikin 1970-1980-luvuilla monessa asiassa edelläkävijä.

Muistamme, että ensimmäinen elinkeinoasiamies Pohjois-Karjalan kunnista palkattiin Rääkkylään, ensimmäinen kunnan teollisuushalli rakennettiin Rääkkylään. Rääkkylässä järjestettiin kymmenen vuoden aikana noin 40 erilaista ammattikurssia. Voidaan sanoa, että Rääkkylässä toimi Pohjois-Karjalan ammattikurssikeskus. Rääkkylä siirtyi ensimmäisenä kuntana Pohjois-Karjalassa, ja ensimmäisten joukossa koko maassa, peruskouluun. Tuupovaaran kanssa ensimmäisinä kuntina perustimme vanhustentaloyhdistykset ja ryhdyimme rakentamaan ikääntyvälle väestöllemme asuntoja. Ensimmäisen vanhustentalon, 8 huoneiston Ilvestuvan, rakensimme kesällä 1969

pääasiassa talkootyönä. Perustimme Rääkkylän Suojakotiyhdistyksen ja toteutimme invalidien ja kehitysvammaisten palvelutalon rakentamisen. Kunnan pääelinkeinon maatalouden kehittämisessä olimme edelläkävijä. Loimme Rääkkylästä suomen suurimman sipuli- ja herukkapitäjän. Rääkkylä oli keskeinen toimija myös siitakesien viljelyä käynnistettäessä Suomessa. Matkailun kehittäminen yhdessä asuntosäästäjien kanssa oli 1960-luvun loppuvuosina varsin omaperäistä. Teimme matkailua jo silloin, kun maakunnan matkailuorganisaatioita vasta käynnisteltiin. Olimme rohkeita. Otimme pienenä kuntana ensimmäisenä hoitaaksemme maakuntaviestin ja kunnanvaltuustojen hiihdot. Toiset pienet kunnat tulivat perässä.

ILMAN SAARISTOKUNNAKSI PÄÄSEMISTÄ RÄÄKKYLÄN PALVELURAKENNE EI OLISI VOITU KEHITTÄÄ SELLAISEKSI KUIN SE OLI

Kunnan pääseminen varsinaiseksi saaristokunnaksi paransi kunnan taloutta ratkaisevasti, kun saaristoasema huomioitiin valtiosuusia myönnettäessä. Lisääntynyt valtiosuus vaikutti äyrinhinnassa jopa 2 prosentin verran vuodessa. Kunnan oli mahdollista toteuttaa 1980-luvulla ja 1990-luvun alkuvuosina mm. kirjaston, terveyskeskuksen, vanhainkodin, kunnantalon, päiväkodin, liikuntasalin, koulukeskuksen ja kylien koulujen peruskorjaukset, urheilukenttien ja liikunta-alueiden sekä aluelämpölaitoksen rakentamisen. Myös postille, poliisille, Kelalle ja työvoimatoimistolle voitiin rakentaa toimitilat, samoin tehtiin vuokrattavia liike- ja teollisuustiloja. Toteutettiin haja-asutusalueitten vesihuollon rakentaminen ja uusien asuntotalojen rakentaminen kirkolla ja kylillä.

Ilkka Simanainen

Rääkkylän kunnallishallinnon vuosijuhlassa 13.9.2014.